

Modul 3: Sundhedspædagogik, sundhedsfremme, læring og kompetenceudvikling (15 ECTS)

Masteruddannelsen i Sundhedspædagogik

Fagansvarlig(e) og e-mail-adresse(r): Monica Carlsson, Lektor, monica@dpu.dk

Undervisere og e-mail-adresse(r):

- Jette Benn, lektor, DPU, benn@dpu.dk
- Monica Carlsson, lektor, DPU, monica@dpu.dk
- Katrine Dahl Madsen, adjunkt, DPU, kdma@dpu.dk
- Jeanette Magne Jensen, lektor, DPU, jema@dpu.dk
- Bente Jensen, professor, DPU, bj@dpu.dk
- Nanna Jordt Jørgensen, Ph.d.-stud., DPU, Najj@dpu.dk
- Jens Erik Kristensen, lektor, DPU, jek@dpu.dk
- Anders Kruse Ljungdahl, Postdoc, DPU, ankl@dpu.dk
- Jeppe Læssøe, lektor, DPU, jepl@dpu.dk
- Lone Nordin, Postdoc, DPU, lln@dpu.dk
- Pär Nygren, professor ved Høgskolen i Lillehammer, Norge, par.nygren@hil.no

Mål:

Efter gennemført modul kan/har den studerende:

- Viden om og forståelse for teoretiske og metodiske tilgange til analyse, planlægning og evaluering af professionel praksis inden for sundhedspædagogik og sundhedsfremme.
- Viden om og forståelse for, hvordan problemstillinger i relation til kompetenceudvikling og læreprocesser har betydning for sundhedspædagogisk praksis og sundhedsfremme.
- Analysere og vurdere problemstillinger relateret til læring, kompetenceudvikling og deltagerinvolvering i konkrete settings med henblik på sundhedsfremme.
- Selvstændigt udvikle praksis inden for sundhedspædagogik og, herunder at identificere, udnytte og udvide det tolknings- og handlingsråderum som det denne praksis tilbyder, og foreslå nye løsningsmodeller på sundhedspædagogiske problemstillinger.

Indhold:

- Målkategorier i sundhedspædagogikken, herunder kompetencebegreber, deres baggrund, udvikling og forskellige operationaliseringer samt begreber om læring og læringsmiljø.
- Didaktik – teorier og metoder som redskaber til at planlægge og evaluere sundhedspædagogik.
- Evalueringsteori- og metode i evaluering af sundhedspædagogiske aktiviteter, herunder operationalisering af sundhedspædagogiske mål som et led i evaluering.
- Læring, kompetenceudvikling og deltagerinvolvering med henblik på sundhedsfremme.
- Elementer i en professionel handlekompetence i sundhedspædagogisk og sundhedsfremmende arbejde.

Tilrettelæggelsesform:

De gennemgående arbejdsformer på modulet er *seminarer med oplæg og workshops, studiegruppearbejde, vejledning og eksamensarbejde*. De i alt *fire seminarer* foregår over ti undervisningsdage, temaerne fremgår af den skematiske undervisningsplan nedenfor.

Undervisningsplan

Der er i de tre første seminarer lagt ind workshopforløb baseret på øvelser knyttet til de forskellige dele af eksamensopgaven:

1. Refleksionsværksted: problemstillinger
2. Workshop: Litteraturkortlægning
3. Workshop: Design af aktivitet/intervention og evaluering

Studiegrupperne etableres ved det første seminar og der knyttes en *vejleder* til hver studiegruppe efter det første seminar. Se vejledningsfolderen på Blackboard om forventninger og tips til vejledningen, vejledningens omfang, muligheder for at skifte mellem fællesvejledning og individuel vejledning etc.

Eksamensformerne på modul 3 præsenteres og diskuteres i introduktionen d. 18. sept., og der lægges vejledninger på BB før undervisningen. Spørgsmål til eksamensformen kan selvfølgelig også stilles undervejs i forløbet, og der er afsat tid til spørgsmål til eksamen den sidste undervisningsgang d. 22. nov.

Eksamen:

Portfolio efterfulgt af mundtlig eksamination. Indleveret portfolio på maksimalt 15 normalsider efterfulgt af mundtlig eksamination af 30 minutters varighed (inklusive votering). Portfolioen rettes mod udvikling og design af sundhedspædagogisk aktivitet/intervention i udvalgt praksisfelt.

I portfolioen indgår fire dele:

1. udarbejdelse af en problemstilling relateret til udvalgt setting eller praksisfelt,
2. kortlægning af litteratur knyttet til denne problemstilling,
3. design af sundhedspædagogisk og/eller sundhedsfremmende aktivitet/intervention, der imødekommer den diskuterede problemstilling,
4. design for evaluering af interventionen

Udarbejdes portfolioen af en gruppe øges sideantallet (to studerende: 20 normalsider; tre studerende: 25 normalsider).

Litteratur:

I undervisningsplanen angives der til hver undervisningsgang referencer til artikler/uddrag fra bøger, som anbefales læst som forberedelse til undervisningen. Disse artikler/uddrag er sat i *kompendiet* eller kan læses i *modul 3 grundbøger*:

- Illeris, K. (2006). *Læring*. 2. rev. udg. Roskilde Universitetsforlag
- Green, J. and Tones, K. (2010). *Health Promotion: Planning and Strategies* (second edition). Sage.

Kompendiet samt grundbøger til modul 3 bliver udleveret ved første undervisningsdag, eller kan afhentes af de studerende i studiecentret fra uge 24. De har åbent alle dage fra 10-14. Litteratur til det første seminar fra grundbøgerne, projektrapporter og enkelte artikler vil lægges på BB.

I den supplerende *litteraturliste* placeret sidst i undervisningsplanen, er forslag til litteratur som kan inddrages i arbejdet med eksamensopgaven), samt links til referencestandarder og øvrigt knyttet til eksamensopgaven.

Undervisningsplan

Skematisk undervisningsplan

1. SEMINAR: 18-20/9 LOKALE A130	INTRODUKTION TIL MODULET OG TIL TEORIER OM LÆRING, KOMPETENCEUDVIKLING OG EVALUERING
1: d. 18. sept. kl. 11-17 Læring & kompetenceudvikling	<ul style="list-style-type: none">• Modul 3: mål, indhold, organisering, eksamensformer (Monica, kl. 11-13)• Frokost med holdet (kl. 13-14)• Læring & kompetenceudvikling - set i relation til sundhedsfremmende arbejde (Monica, kl. 14-17)
2: d. 19. sept. kl. 9.30-16 Evaluering & læring	<ul style="list-style-type: none">• Kaffe (v. festsalen, kl. 9.30-10)• Fællesforelæsning i festsalen: Evaluering i en pædagogisk kontekst (Monica Carlsson, kl. 10-12.30)• Fælles frokost i aulaen (kl. 12.30-13.30)• Skolemåltider som arena for læring og kompetenceudvikling (Jette Benn kl.13.30-16)
3: d. 20. sept., kl. 9-15 Læring Refleksionsværksted	<ul style="list-style-type: none">• Situerede og sociokulturelle perspektiver på læring (Nanna Jordt Jørgensen, kl. 9-11.30)• Frokost (kl. 11.30-12.30)• Refleksionsværksted: Problemstillinger knyttet til læring, kompetenceudvikling og evaluering (Monica, Jette og Lone, kl. 12.30-15)
2. SEMINAR: 10-11/10 LOKALE A130	UDVIKLING AF KOMPETENCER OG DELTAGERINVOLVERING I FORSKELLIGE SETTINGS
4: d. 10. okt. kl. 11-17	<ul style="list-style-type: none">• Strategier i udvikling og evaluering af pædagogiske interventioner indenfor sundhedsfremme (Jeanette Magne Jensen, kl. 11-13)• Frokost (kl. 13-14)• Udviklingsarbejde og evaluering rettet mod kompetenceudvikling i institutioner og professionelle fællesskaber (Bente Jensen, kl. 14-17)
5: d. 11. okt., kl. 9-15	<ul style="list-style-type: none">• Workshop: Kortlægning af litteratur på sundhedsfremmeområdet (D168a., Monica, Anders og Lone, kl. 9-12)• Frokost (kl. 12-13)• Kompetence- og deltagelsesbegreber i policy og i forskning indenfor forskellige velfærdsområder (Anders Kruse Ljungdahl, kl. 13-15)

Undervisningsplan

<p>3. SEMINAR: 30/10-1/11 LOKALE A130</p>	<p>SUNDHEDSPÆDAGOGISKE MÅL OG METODER</p>
<p>6: d. 30. okt., kl. 11-17</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mål og metoder i sundhedspædagogisk praksis i sundhedsfremme – set ud fra didaktiske perspektiver (Monica Carlsson, kl. 11-13) • Frokost (kl. 13-14) • Sundhedspædagogiske principper og sundhedsfremmende intervention – problemstillinger og mulige løsningsmodeller (Lone Nordin, kl. 14-17)
<p>7: d. 31 okt., kl. 10-16</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pædagogisk udvikling af arenaer for læring og deltagerinvolvering (Katrine Dahl Madsen, kl. 10-12.30) • Frokost (kl. 12.30-13.30) • Deltagerinvolvering: Roller, kompetencer og dilemmaer i professionel praksis (Jeppe Læssøe, kl. 13.30-16)
<p>8: d. 1. nov., kl. 9-15</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Centrale målbegreber i sundhedspædagogisk praksis i sundhedsfremme (Monica Carlsson, kl. 9-11.30) • Frokost (kl. 11.30-12.30) • Workshop: Design af sundhedspædagogisk og/eller sundhedsfremmende aktivitet/intervention og evaluering heraf (Monica, Lone, Katrine, kl. 12.30-15)
<p>3. SEMINAR: 21-22/11 LOKALE A130</p>	<p>KOMPETENCEBEGREBER OG KOMPETENCEUDVIKLING</p>
<p>9: d. 21. nov., kl. 11-17 Professionelle kompetencer</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Professionelle kompetencer indenfor sundhedsfremme og sundhedspædagogiske principper (Monica, kl. 11-13) • Frokost (kl. 13-14) • Handlekompetence som professionskompetence (Pär Nygren, kl. 14-17)
<p>10: d. 22. nov., kl. 9.30-16 Fællesforelæsning & Evaluering</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kaffe (v. festsalen, kl. 9.30-10) • Fællesforelæsning i festsalen: Læring og kompetenceudvikling i et konkurrencestatsligt perspektiv (Jens Erik Kristensen, kl. 10-12.30) • Fælles frokost i aulaen (kl. 12.30-13.30) • Evaluering af modul 3, spørgsmål til eksamen (Monica, kl. 13.30-15) • Introduktion til modul 4 og afslutning (Jeanette Magne Jensen, kl. 15-16)

Undervisningsplan

Session 1

Dato og klokkeslæt: d. 18. sept. kl. 11-17

Titel: INTRODUKTION TIL MODULET OG TIL TEORIER OM LÆRING OG KOMPETENCEUDVIKLING

Underviser(e): Monica Carlsson

Sted: LOKALE A130 OG FESTSTALEN

kl. 11-13 Modul 3: mål, indhold, organisering, eksamensformer (Monica)

kl. 13-14 Frokost med holdet

kl. 14-17 Læring & kompetenceudvikling - set i relation til sundhedsfremmende arbejde (Monica, kl. 14-17)

Mål - efter dette seminar kan/har den studerende:

- dannet sig et overblik over modulets mål, indhold og arbejdsformer
- udviklet et kendskab til centrale begreber og problemstillinger i teorier om læring og kompetenceudvikling og kan relatere dem til sundhedspædagogisk praksis

Indhold:

- introduktion til modulet som helhed
- begreber og teorier om læring og kompetenceudvikling, sat i relation til sundhedsfremmende arbejde

Litteratur knyttet til undervisningen:

Carlsson, M. (2012). Sundhedspædagogiske perspektiver på læring og undervisning. I: Simovska, V. & Jensen, M.J. (red.) *Sundhedspædagogik i sundhedsfremme*. København: Gads Forlag, s. 69-84.

Green, J. and Tones, K. (2010). *Health Promotion: Planning and Strategies* (second edition). Sage, chapter 7: Education for health, pp. 297-354 (læsevejledning følger).

Illeris, K. (2006). *Læring*, 2. rev. udg. Roskilde Universitetsforlag (Kap. 3: Læringens processer og dimensioner, og kap. 5, 6 og 7 som uddyber de tre læringsdimensioner).

Forberedelse til undervisningen:

- Læs den litteratur som er anbefalet ovenfor
- Overvej: Hvilke forventninger har du til modulet? Hvilke praksiserfaringer har du med læring og undervisning i relation til sundhedsfremmende arbejde?

Undervisningsplan

Session 2

Dato og klokkeslæt: d. 19. sept. kl.9.30-16

Titel: EVALUERING, LÆRING OG KOMPETENCEUDVIKLING

Underviser(e): Monica Carlsson, Jette Benn

Sted: A130

Kl. 9.30-10 Kaffe (v. festsalen)

Kl. 10-12.30 Fællesforelæsning i festsalen: Evaluering i en pædagogisk kontekst (Monica Carlsson)

kl. 12.30-13.30 Fælles frokost i aulaen

kl.13.30-16 Skolemåltider som arena for læring og kompetenceudvikling (Jette Benn)

Mål - efter dette seminar kan/har den studerende:

- et kendskab til overordnede evalueringsbegreber i relation til en pædagogisk kontekst
- udviklet indsigt i forskellige formål og fokus i evaluering i en pædagogisk kontekst og indenfor sundhedspædagogik og sundhedsfremme, samt viden om forskellige tilgange til evaluering
- diskutere læring, kompetenceudvikling og deltagelse i relation til en konkret case indenfor sundhedsfremme og overveje problemstillinger
- reflektere over metodiske valg i undersøgelser af læring og kompetenceudvikling i sundhedsfremmende aktiviteter/interventioner

Indhold:

- begreber og teorier om evaluering i en pædagogisk kontekst
- evalueringsbølger, tilgange og metoder
- kompetencer, deltagelse og læring i skolemadsordninger

Litteratur knyttet til undervisningen:

Carlsson, M. og Hyrve, G. (2012). Evaluering indenfor sundhedspædagogik og sundhedsfremme. I: Simovska, V, og Jensen, M.J. (red.). *Sundhedspædagogik i sundhedsfremme*. GADs forlag, s. 265-280.

Carlsson, M. og Benn, J. (2010). Giver skolemad læring for næring? I: Er det sunde valg det lette valg? Børn, mad og bevægelse i et sundhedspædagogisk perspektiv. *Cursiv nr. 5*, Institut for Didaktik, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet, s. 57-76.

Krogstrup, H.K. (2011). *Kampen om evidens. Resultatmåling, effektevaluering og evidens*. Kbh.: Hans Reitzels Forlag, s. 21-38 (Fire evalueringsbølger – evalueringens historie).

Schwandt, T.A. (2003). Linking evaluation and education: Enlightenment and engagement. I: Haug, P. & Schwandt, T.A. (eds.). *Evaluating Educational Reforms*. Scandinavian Perspectives, Connecticut: Information Age Publishing, s. 169-188.

Forberedelse til undervisningen:

- Læs den litteratur som er anbefalet ovenfor
- Overvej: Hvilken rolle mener du at evaluering har for udvikling af læring og undervisning?

Undervisningsplan

Session 3

Dato og klokkeslæt: d. 20. sept. kl. 9-15

Titel: SITUEREDE OG SOCIO-KULTURELLE PERSPEKTIVER PÅ LÆRING, REFLEKSIONSVÆRKSTED

Underviser(e): Nanna Jordt Jørgensen, Monica Carlsson, Jette Benn

Sted: A130

kl. 9-11.30	Situerede og socio-kulturelle perspektiver på læring (Nanna Jordt Jørgensen)
kl. 11.30-12.30	Frokost
kl. 12.30-15	Refleksionsværksted: Problemstillinger knyttet til læring, kompetenceudvikling og evaluering (Monica, Jette og Lone)

Mål - efter dette seminar kan/har den studerende:

- udviklet indsigt i begreber og metoder knyttet til teorier om situeret læring og socio-kulturelle perspektiver på læring
- formulere problemstillinger knyttet til læring, kompetenceudvikling og evaluering i sundhedspædagogisk praksis i sundhedsfremme
- diskutere erfaringer fra egen praksis vedrørende disse problemstillinger, samt forholde sig til andres praksiserfaringer

Indhold:

- situerede og socio-kulturelle perspektiver på læring i forskellige settings
- sammenhængen mellem deltagelse og læring
- refleksionsværksted

Litteratur knyttet til undervisningen:

Green, J. and Tones, K. (2010). *Health Promotion: Planning and Strategies* (second edition). Sage, chapter 11: Evaluation, pp. 468-522. (læsevejledning følger)

Illeris, K. (2006). *Læring*. 2. rev. udg. Roskilde Universitetsforlag, kap. 12; Læring i forskellige læringsrum, s. 224-242.

Simovska, V. (2012). Deltagelse: Et nøglebegreb, princip og strategi indenfor sundhedspædagogik og sundhedsfremme. I: Simovska, V, og Jensen, M.J. (red.). *Sundhedspædagogik i sundhedsfremme*. GADs forlag, s. 85-106.

Wenger, E. (2004). Læring. I: Lave, J. & Wenger, E. (Eds.): *Situeret læring og andre tekster*. København: Hans Reitzels Forlag, s. 156 – 181.

Forberedelse til undervisningen:

- Læs den litteratur som er anbefalet ovenfor samt vedledningen til refleksionsværkstedet (lægges på BB).
- Overvej: Hvilke forestillinger om læring og kompetenceudvikling præger det praksisområde du arbejder indenfor? Hvilken betydning har disse forestillinger for den pædagogiske praksis på dette område? For den måde som arbejdet organiseres på?

Undervisningsplan

Session 4

Dato og klokkeslæt: d. 10 okt. kl. 11-17

Titel: UDVIKLING AF KOMPETENCER OG DELTAGERINVOLVERING I FORSKELLIGE SETTINGS

Underviser(e): Jeanette Magne Jensen og Bente jensen

Sted: A130

kl. 11-13 Strategier i udvikling og evaluering af pædagogiske interventioner indenfor sundhedsfremme (Jeanette Magne Jensen)

kl. 13-14 Frokost

kl. 14-17 Udviklingsarbejde og evaluering rettet mod kompetenceudvikling i institutioner og professionelle fællesskaber (Bente Jensen)

Mål - efter dette seminar kan/har den studerende:

- opnået indsigt i hvordan udviklingsbehov i sundhedsfremmende arbejde kan identificeres og analyseres og tilegnet sig viden om strategier for udvikling og evaluering af sundhedspædagogiske interventioner
- overveje teoretiske og metodiske valg ved analyser af målgruppers læring og deltagelse i pædagogiske interventioner
- erhvervet et indblik i strategier for kompetenceudvikling og evaluering i pædagogiske institutioner og professionelle fællesskaber
- overveje teoretiske og metodiske valg ved analyser af kompetence- og udviklingsprocesser i pædagogiske institutioner

Indhold:

- strategier for udvikling og evaluering af pædagogiske interventioner
- involvering af målgrupper og professionelle i pædagogiske interventioner
- teoretiske og metodiske valg ved analyser af kompetence- og udviklingsprocesser i pædagogiske institutioner
- evaluering og udviklingstiltag som led i kvalitetsudvikling

Litteratur knyttet til undervisningen:

Brandi, U. & Elkjær, B. (2011). Organisatorisk Læring i organisatorisk forandring. *Arbejdsliv*, 13.årg. Nr. 2, 73-89.

http://www.nyt-om-arbejdsliv.dk/images/pdf/2011/nr2/tfa2_2011_073_089.pdf

Jensen, J.M., Pedersen, U. & Larsen H.M. (2011). *Inddragelse af Børn – hvorfor og hvordan. Fortællinger fra Go-Active*. Kosmos & DGI-byen. www.go-active.dk (s.1-50, lægges på BB)

Jensen, B. et al. (2011-12). Vidensbaseret indsats over for socialt udsatte børn i dagtilbud (VIDA-projektet).

- *VIDA-statusrapport 1. Design og metode* (2011) Frederikshavn: Dafolo, kap 1, 3.
http://pure.au.dk/portal/files/37957790/VIDAstatus_BILAG1.pdf
- *VIDA-statusrapport 4. Udviklingstendenser* (2012) Frederikshavn: Dafolo, kap 1,2,6.
<http://www.uvm.dk/~UVM-DK/Content/News/Udd/Dagtilbud/2012/Nov/~media/UVM/Filer/Udd/Dagtilbud/PDF%2012/121116%20Statusrapport%204%20VIDA.ashx>

Undervisningsplan

- *VIDA-statusrapport 3. Midtvejsanalyser.* (2012) Frederikshavn: Dafolo, kap 3,4.
http://edu.au.dk/fileadmin/www.dpu.dk/e-boeger/VIDA_rapporter/Statusrapport_3_www_01.pdf

Magne, J. & Lysgaard, J. (2012). *Midtvejsevaluering af CUKU projektet: Træningspas for socialt udsatte og kriminalitetstruede unge i Københavns Kommune.* Aarhus Universitet. (50 s., lægges på BB)

Supplerende litteratur:

Jensen, B. (2006). *Kompetence og pædagogisk design.* Socialpædagogisk Bibliotek, s. 27-48 (kap. 2: Hvad er kompetence).

Jensen, B. et al. (2009). *Handlekompetencer i pædagogisk arbejde med socialt udsatte børn og unge – indsats og effekt. En sammenfatning.* 71 sider. Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag.

Forberedelse:

- Læs de tilhørende tekster.
- Formuler 1-2 spørgsmål vedrørende tilrettelæggelsen af det udviklingstiltag som beskrives i projekterne.

Undervisningsplan

Session 5

Dato og klokkeslæt: d. 30. okt. kl. 11-17

Titel: WORKSHOP OG KOMPETENCE- OG DELTAGELSESBEGREBER I POLICY OG FORSKNING

Underviser(e): Monica Carlsson, Anders Kruse Ljungdahl, Lone Nordin

Sted: LOKALE A130

kl. 9-12 Workshop: Kortlægning af litteratur på sundhedsfremmeområdet (D168a., Monica, Anders og Lone)

kl. 12-13 Frokost

kl. 13-15 Kompetence- og deltagelsesbegreber i policy og i forskning indenfor forskellige velfærdsområder (Anders Kruse Ljungdahl)

Mål - efter dette seminar kan/har den studerende:

- har den studerende udviklet indsigt i brugen af begreberne kompetence og deltagelse i forskningsbaseret litteratur indenfor forskellige velfærdsområder
- har den studerende udviklet viden om central policy angående børn og unges kompetenceudvikling og deltagelse og forståelse af sammenhængen mellem forskning og policy
- har den studerende udviklet færdigheder i at lave en litteraturkortlægning, herunder få erfaringer med at formulere søgeord, vælge søgedatabaser, samt lært udvalgte baser at kende
- har den studerende afklaret forventninger til indhold, omfang etc. i den litteraturkortlægning som indgår i eksamensopgaven

Indhold:

- kortlægning af begreber om børn og unges deltagelse, kompetence og kompetenceudvikling i den internationale forskningslitteratur og i policydokumenter
- workshop i litteraturkortlægning

Litteratur knyttet til undervisningen:

Griebler, U.; Rojatz, D.; Simovska, V.; Forster, R. (2012). *Evidence for effects of students participation in designing, planning, implementing and evaluating school health promotion. A systematic literature review*. Working paper no 12 of the LBIHPR. http://lbihpr-pub.lbg.ac.at/publ/EA-PDF12_0180.pdf

Ljungdahl, A.K. (2013). *En kortlægning af begreber om børns og unges deltagelse, kompetence og kompetenceudvikling i norske og danske policy-dokumenter*. Fra velfærdspolitiske problemstillinger til administrative forskrifter, Projekt rapport, Forskningscenter for barns og unges kompetenceudvikling (BUK-senteret) ved Høgskolen i Lillehammer, og Forskningsprogrammet i miljø- og sundhedspædagogik ved Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet (på BB).

Jacobsen, S. (2009). *Oversigt over sundhedspædagogiske databaser*. Danmarks Pædagogiske Bibliotek. (på BB)

Forberedelse til undervisningen:

- Læs den litteratur som er anbefalet ovenfor og følg vejledningen til workshoppen.

Undervisningsplan

Session 6

Dato og klokkeslæt: d. 11. okt. kl. 11-17

Titel: SUNDHEDSPÆDAGOGISKE MÅL OG METODER

Underviser(e): Monica Carlsson, Lone Nordin

Sted: LOKALE A130

- kl. 11-13 Mål og metoder i sundhedspædagogisk praksis i sundhedsfremme – set ud fra didaktiske perspektiver (Monica Carlsson)
- kl. 13-14 Frokost
- kl. 14-17 Sundhedspædagogiske principper og sundhedsfremmende intervention – problemstillinger og mulige løsningsmodeller (Lone Nordin)

Mål - efter dette seminar kan/har den studerende:

- udviklet indsigt i didaktisk teori og metode som redskaber til at analysere, planlægge og evaluere professionel praksis indenfor sundhedspædagogik og sundhedsfremme.
- udviklet et kendskab til en model for analyse af implementering af en sundhedsfremmende intervention baseret på sundhedspædagogiske principper
- analysere og vurdere problemstillinger relateret til sundhedspædagogiske og/eller sundhedsfremmende aktiviteter og interventioner
- forholde sig kritisk til løsningsmodeller på sundhedspædagogiske problemstillinger i sundhedsfremmende interventioner

Indhold:

- handlekompetence og deltagelse som sundhedspædagogiske mål og metoder i forskellige sundhedspædagogiske praksisser indenfor sundhedsfremme
- didaktisk teori og metode som redskab i analyse, planlægning og evaluering af sundhedspædagogisk praksis indenfor sundhedsfremme
- implementeringsteori og problemstillinger og analyse relateret til implementering af sundhedspædagogiske og/eller sundhedsfremmende aktiviteter og interventioner

Litteratur knyttet til undervisningen:

Carlsson, M. & Simovska, V. (2012). Exploring learning outcomes of school-based health promotion – a multiple case study. I: Health Education Research (Advance access published Febr. 7 2012, 12 s.).

Green, J. and Tones, K. (2010). *Health Promotion: Planning and Strategies* (second edition). Sage, chapter 4: Health promotion planning – a systematic approach (læsevejledning lægges på BB).

Nordin, L. (2013). *Fra politik til praksis. Implementering af kommunale sundhedsfremmeprojekter med fokus på kost og fysisk aktivitet fra et lærerperspektiv*. Ph.d.-afhandling, Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet, s. 102-130 (Implementering af sundhedsfremmende interventioner).

Vedtofte, D.I. (2012). Et kritisk perspektiv på patienters handlekompetence. I: Simovska, V, og Jensen, M.J. (red.). *Sundhedspædagogik i sundhedsfremme*. GADs forlag, s. 199-212.

Supplerende litteratur:

Lavesen, M. og Schnor, H. (2012). Sundhedspædagogik i patientuddannelse. I: Simovska, V, og Jensen, M.J. (red.). *Sundhedspædagogik i sundhedsfremme*. GADs forlag, s. 183-98.

Undervisningsplan

Winter, S.C, & Nielsen, V. L. (2010). Implementering af politik (1. udgave, 2. oplag). Århus: Akademika. Kapitel 1. s. 11-24.

Greenberg, M. T., Domitrovich, C.E., Crazyk,P.A., & Zins, J. E. (2005). The study of Implementation in School-based Preventive Interventions: Theory, Research and Praticce. Promotion of Mental Health and Prevention of Mental and Behavioral Disorders, 3.

Forberedelse til undervisningen:

- Læs den litteratur som er anbefalet ovenfor
- Overvej: Hvilke muligheder og barrierer er der i implementering af sundhedspædagogiske/sundhedsfremmende aktiviteter og interventioner inden for dit praksisområde?

Undervisningsplan

Session 7

Dato og klokkeslæt: d. 31 okt. kl. 10-16

Titel: PÆDAGOGISK UDVIKLING OG DELTAGERINVOLVERING

Underviser(e): Katrine Dahl Madsen, Jeppe Læssøe

Sted: LOKALE A130

- kl. 10-12.30 Pædagogisk udvikling af arenaer for læring og deltagerinvolvering (Katrine Dahl Madsen)
- kl. 12.30-13.30 Frokost
- kl. 13.30-16 Deltagerinvolvering: Roller, kompetencer og dilemmaer i professionel praksis (Jeppe Læssøe,)

Mål - efter dette seminar kan/har den studerende:

- udviklet et kendskab til pædagogisk udviklingsarbejde – design, gennemførelse og evaluering
- overvejet forskellige muligheder og problemstillinger for pædagogisk udvikling i eget praksisfelt
- erhvervet sig en forståelse af begreber og metoder knyttet til, og kan reflektere over relationen mellem læring og deltagelse
- analysere og vurdere forskellige tilgange til involvering af deltagere i sundhedspædagogisk arbejde

Indhold:

- pædagogisk udviklingsarbejde i forskellige settings og metodiske problemstillinger i forbindelse med udvikling og analyse af pædagogisk praksis i eget praksisfelt
- analysemetoder i undersøgelser af lære- og deltagelsesprocesser
- deltagelsesbegreber, deltagerinvolvering, mediering: roller, kompetencer og dilemmaer

Litteratur knyttet til undervisningen:

Andersen, P.Ø. (2002). *Pædagogik, udvikling og evaluering – om pædagogiske udviklingsprojekter*. Socialpædagogisk bibliotek. Gyldendal. s. 79-108.

Andersen, Peter Ø. (2005). Evaluering og professionsudvikling. I: Andersen, T.R. og Jørgensen, A.M. (red.): *Professionsidentitet i forandring*. Akademisk Forlag, s. 99-113.

Madsen, K. D. (2012). *Globale ideer om bæredygtig udvikling & lokale møder om didaktisk praksis*. Ph.d.-afhandling, Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet, s. 44-58 (om praksisteori). Lægges på BB.

Læssøe, J. (2009). Den sundhedsfremmende mediator. I: Carlsson, M.; Simovska, V. og Jensen, B.B. (red.) *Sundhedsundervisning og Sundhedsfremme – teori, forskning og praksis*. Aarhus Universitetsforlag, s. 247-262.

Nørtoft, K. & Jeppe L. (2009). *Projekt Ældres Netværk – en evaluering af Oplevelsesklubben i Samvirkende Meninghedsplejer og den samlede indsats i Kongens Enghave*. Forskningsprogram for Miljø- og Sundhedspædagogik. DPU, AU. Upubliceret projektrapport. Lægges på BB.

Supplerende litteratur:

Undervisningsplan

Læssøe, J. (2011). Deltagelse og miljøpædagogik. I: Dahl, K.K.B., Læssøe, J. & Simovska (red.) Essays om dannelse, didaktik og handlekompetence. Danmarks Pædagogiske Universitetsskole.

Pedersen, T. N., assisteret af Læssøe, J. (2010). Evaluering af Projektgruppens arbejde i Projekt Ældres Netværk. Forskningsprogram for Miljø- og Sundhedspædagogik. DPU, AU. Upubliceret projektrapport.

Forberedelse til undervisningen:

- Læs den litteratur som er anbefalet ovenfor
- Overvej: Hvilke problemstillinger er der indenfor dit praksisområde vedrørende professionelle roller i aktiviteter/situationer hvor der er en forventning om involvering af målgruppen/deltagerne?

Undervisningsplan

Session 8

Dato og klokkeslæt: d. 1 NOV. KL. 9-15

Titel: CENTRALE MÅLBEGREBER I SUNDHEDSPÆDAGOGISK PRAKSIS I SUNDHEDSFREMME

Underviser(e): Monica Carlsson, Lone Nordin, Katrine Dahl Madsen

Sted: LOKALE A130

- kl. 9-11.30 Centrale målbegreber i sundhedspædagogisk praksis i sundhedsfremme (Monica Carlsson)
- kl. 11.30-12.30 Frokost
- kl. 12.30-15 Workshop: Design af sundhedspædagogisk og/eller sundhedsfremmende aktivitet/intervention og evaluering heraf (Monica, Lone, Katrine)

Mål - efter dette seminar kan/har den studerende:

- udviklet indsigt i centrale målbegreber i sundhedspædagogisk praksis i sundhedsfremme og forskellige operationaliseringer af disse målbegreber
- diskutere, sammenligne og vurdere udvalgte sundhedspædagogiske målbegreber og tilgange
- udvikle et design for sundhedspædagogisk og/eller sundhedsfremmende aktivitet/intervention og evaluering heraf i en konkrete setting med henblik på sundhedsfremme.

Indhold:

- handlekompetence, empowerment, self-efficacy, health literacy
- workshop: Design af sundhedspædagogisk og/eller sundhedsfremmende aktivitet/intervention og evaluering heraf

Litteratur knyttet til undervisningen:

Buchanan, D.R. (2000). *An ethic for health promotion. Rethinking the sources for human well-being*. Oxford University Press, ch. 4. Iatrogenesis in health promotion (social learning theory, self-efficacy), s. 71-84.

Jensen, B.B. (2009). Sundhedspædagogiske kernebegreber. I: Kamper-Jørgensen, F.; Almind, G. og Jensen, B.B. (red). *Forebyggende sundhedsarbejde: Baggrund, analyse og teori, arbejdsmetoder*. 5. udgave. - Kbh.: Munksgaard Danmark.

Mørk, S. (2005). Projekt og evaluering. I: Jensen, Torben B. & Gerd Christensen (red) (2005). *Psykologiske og pædagogiske metoder. Kvalitative og kvantitative metoder i praksis*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag, s. 67-93.

Paakkari, L. Paakkari, O. (2012). Health literacy as a learning outcome in schools. *Health Education*, Vol. 112 No. 2, pp. 133-152

Wallerstein, N. (2006). *What is the evidence on effectiveness of empowerment to improve health?* Summary, s.. 4-5, Annex 1-2, s. 17-23. (<http://www.euro.who.int/HEN>)

Forberedelse til undervisningen:

- Læs den litteratur som er anbefalet ovenfor, samt vejledningen til workshoppen
- Overvej: Hvilke strategier og tilgange til udvikling kendetegner dit praksisområde? Hvordan får man informationer som gør at I kan vurdere om det I gør 'virker'?

Undervisningsplan

Session 9

Dato og klokkeslæt: d. 21. nov. kl. 11-17

Titel: PROFESSIONELLE KOMPETENCER

Underviser(e): Pär Nygren og Monica Carlsson

Sted: LOKALE A130

kl. 11-13 Professionelle kompetencer indenfor sundhedsfremme og sundhedspædagogiske principper (Monica)

kl. 13-14 Frokost

kl. 14-17 Handlekompetence som professionskompetence (Pär Nygren)

Mål - efter dette seminar kan/har den studerende:

- udviklet indsigt i forskellige begreber om og operationaliseringer af professionelle kompetencer med relevans for sundhedsfremmende arbejde
- reflekteret over problemstillinger knyttet til strategier for udvikling af professionelle kompetencer i sundhedsfremme
- udviklet færdigheder i at analysere og vurdere problemstillinger relateret til forskellige forståelser af og tilgange til professionelles kompetenceudvikling

Indhold:

- professionelle kompetencebegreber
- problemstillinger knyttet til anvendelsen af standarder for professionelles kompetencer i sundhedsfremmende arbejde

Litteratur knyttet til undervisningen:

Carlsson, Monica (in review). Professional competences within school health promotion – between standards and professional judgment. In: Simovska V, McNamara P (eds.) *Schools for Health and Sustainability. Theory, Research and Practice*. Springer.

Nygren, P. & Fauske, H. (2010). *Handlekompetence og ideologi - Individ, profession og samfund*. Dansk Psykologisk forlag, kap. 4 & 5.

Nygren, P. (2009). Verdier og ideologier i profesjonelle handlingskompetanser. Fra følelser til profesjonell handlingsberedskap. I: *Sundhedspædagogik og sundhedsfremme – teori, forskning og praksis*, Carlsson, M.; Simovska, V. og Jensen, B.B. (red.), Aarhus Universitetsforlag.

Forberedelse til undervisningen:

- Læs den litteratur som er anbefalet ovenfor
- Overvej: Hvilke forståelser af og krav til professionelle kompetencer er der indenfor dit praksisområde? Hvordan udmøntes kravene (fx normer eller skriftlige standarder?)

Undervisningsplan

Session 10

Dato og klokkeslæt: d. 22. nov. kl. 9-16

Titel: LÆRING OG KOMPETENCEUDVIKLING, EVALUERING AF MODUL 3

Underviser(e): Jens Erik Kristensen, Monica Carlsson

Sted: LOKALE A130

kl. 9.30-10	Kaffe (v. festsalen,)
kl. 10-12.30	Fællesforelæsning i festsalen: Læring og kompetenceudvikling i et konkurrencestatsligt perspektiv (Jens Erik Kristensen,)
kl. 12.30-13.30	Fælles frokost i aulaen)
kl. 13.30-16	Evaluering af modul 3, spørgsmål til eksamen (Monica)
kl. 15-16	Introduktion til modul 4 (Jeanette Magne Jensen)

Mål efter dette seminar:

At de studerende erhverver sig indsigt i aktuelle politisk-økonomiske, uddannelses- og beskæftigelsespolitiske rammevilkår for læring og kompetenceudvikling generelt og voksenuddannelser i særdeleshed, herunder i de globaliseringspolitiske betingelser, der kommer til udtryk i transformationen af velfærdsstaten til en national konkurrencestat og den nye beskæftigelsespolitiske betydning livslang læring og kompetenceudvikling har fået i denne.

Indhold:

'Livslang læring' og 'kompetenceudvikling' hører til de nye transnationale og universalistiske diskurser, der sammen med den generaliserede uddannelsesøkonomi i er opstået i kølvandet på globaliseringen fra 1990'erne og frem. Det samme gør diskurserne om velfærdsstatens gradvise transformation til en national konkurrencestat. Foredraget vil redegøre for den konkurrencestatslige omkalfatring af såvel uddannelsespolitikken som velfærdspolitikken generelt. Tesen er, at formålet og meningen med såvel 'uddannelse' som 'velfærd' generelt har ændret sig grundlæggende de seneste årtier. De betragtes begge som sociale og beskæftigelsespolitiske investeringer i nationens 'menneskelige ressourcer', der prioriteres ud fra deres afkast med hensyn til nationens konkurrencekraft og sammenhængskraft i den globaløkonomiske (uddannelses-)konkurrence. I et konkurrencestatsligt perspektiv handler det om 'at få alle med', fordi alle skal bidrage. Derfor er læring og kompetenceudvikling i dag uadskilleligt forbundet med inklusion og forebyggelse af marginalisering – fra vuggestue- til voksenpædagogik.

Litteratur knyttet til undervisningen:

Ove K. Petersen (2011). *Konkurrencestaten*. København: Hans Reitzels forlag, kap 1 (s.11-39) (lægges på BB).

Hermann, S. og Kristensen, J.K. (2003). Kompetenceudviklingens nye sociale spørgsmål - det sociale som investeringsobjekt. I: *Dansk Pædagogisk Tidsskrift*, nr. 4 2003, s. 48-65

Kristensen, J.E. (2012). Viljen til inklusion – en samtidsdiagnostisk indkredsning af en ny politisk-pædagogisk dagsorden. I: *Dansk Pædagogisk Tidsskrift* nr. 4, december 2012, s. 50-59.

Forberedelse til undervisningen:

- Læs de angivne tekster.
- Overvej om modulets indhold og tilrettelæggelse har fremmet at du har bevæget dig i retning af modulets læringsmål, samt overvej eventuelle spørgsmål til eksamensopgaven.

Undervisningsplan

Supplerende litteraturliste

Litteratur om læring, kompetenceudvikling og evaluering

Egelind, S. (2000): Patientundervisning. I: Hounsgaard, L. & Eriksen, J.J. (red.): *Læring i sundhedsvæsenet*. Gyldendal Uddannelse, s. 157-170.

Ellström, P-E. (2004): Kompetenceudvikling på arbejdspladsen: Forudsætninger, processer, effekter. I: Andersen, V.; Clematide, B.; Høyrup, S. (red.): *Arbejdspladsen som læringsmiljø*. Learning Lab Denmark, Roskilde Universitetsforlag, s. 155-176.

Heimann Hansen, B. (2005): *Kompetenceudvikling i sygeplejerskeuddannelsen. Kulturelle betydningsstrukturer og udvikling af sygeplejekompetence*. Kapitel 7. Empiriske forskningsresultater. Kompetence som forudsætning for udøvelse af god handlingspraksis, s. 197-231. Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag.

Hellestøj, H. (2000): Refleksion og sygeplejepraksis. I: Hounsgaard, L. & Eriksen, J.J. (red.): *Læring i sundhedsvæsenet*. Gyldendal Uddannelse, s. 145-154.

Herskind, M. (2007): Tensions and dilemmas in body-pedagogy in Kindergarten: employees' effort to transform a vocational education programme about body and movement into practice. I: *Sport, Education and Society*, 15, 187-202.

Hounsgaard, L. (2000): Omsorg, dannelse og pædagogik. I: Hounsgaard, L. & Eriksen, J.J. (red.). *Læring i sundhedsvæsenet*. Gyldendal Uddannelse, s. 63-75.

Jank, W.; Meyer, H. (1997): Didaktikkens centrala frågor. I: Uljens, M (red.): *Didaktik*. Studentlitteratur, Lund, s. 47-74.

Jørgensen, P.S. (2001): Kompetence – overvejelser over et begreb. I: *Nordisk psykologi*, 53 (3), s. 181-208.

Lave, J. & Wenger, E. (1998): Situeret læring ved legitim perifer deltagelse. I: Hermansen, M. (red.): *Fra læringens horisont – en antologi*. Klim, s. 151-160.

Luhmann, N. (1998): Erkendelse som konstruktion. I: Hermansen, M. (red.): *Fra læringens horisont - en antologi*. Århus: Klim, s. 163-182.

Mach-Zagal, R. (2003): Sygehuset, patienten og pædagogikken. I: Saugstad, T. & Mach-Zagal, R. *Sundhedspædagogik for praktikere*. Munksgaard. 2. udgave, s. 57-71.

Muschinsky, L.J. (1998): Pædagogik som fag – hvad skal man med det? Praktiseret videnskab og videnskabeliggjort praksis. I: Bjerg, J.: *Pædagogik – en grundbog til et fag*. Hans Reitzels Forlag, s. 49-73.

Rasmussen, J. (1999): Læring og læringsteorier. I: *KvaN*, 19(54), s. 19-47.

Rasmussen, J. (2004): *Undervisning i det reflektive moderne*. Politik, profession, pædagogik. København: Hans Reitzels Forlag, Del 3: Læring versus undervisning, s. 278-306.

Rasmussen, J. (1999): Mesterlære og den almene pædagog. I: Nielsen, K. & Kvale, S. (red.): *Mesterlære. Læring som social praksis*. København: Hans Reitzels Forlag, s. 199-218.

Schnack, K. (2004): Dannelsens indhold som didaktikkens emne. I: Schnack, K. (red): *Didaktik på kryds og tværs*. Danmarks Pædagogiske Universitets Forlags, s. 9-24.

Wenger, E. (2004): En social teori om læring. I: Lave, J. & Wenger, E. (Eds.), *Situeret læring og andre tekster*, (side 129-155). København: Hans Reitzels Forlag.

Undervisningsplan

Sundhedspædagogiske mål og metoder

Handlekompetence

Carlsson, M. & Hoffmann, B. (2011). Handlekompetence og demokratisk dannelse. I: Dahl, K.K.B., Læssøe, J. og Simovska, V. (red). *Essays om dannelse, didaktik og handlekompetence – inspireret af Karsten Schnack*. Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet.

Jensen, B.B. (2009): Sundhedspædagogiske kernebegreber. I: Kamper-Jørgensen, F.; Almind, G. og Jensen, B.B. (red). *Forebyggende sundhedsarbejde: Baggrund, analyse og teori, arbejdsmetoder*. 5. udgave. - Kbh.: Munksgaard Danmark.

Saugstad, T. (2003): Sundhedspædagogiske overvejelser. I: Saugstad, T. & Mach-Zagal, R. *Sundhedspædagogik for praktikere*. Munksgaard. 2. udgave, s. 33-44.

Schnack, K. (1998): Handlekompetence. I: Bisgaard, N.J. (red.): *Pædagogiske teorier*. Billesøe & Baltzer, s. 15-30.

Participation

Hart, R. (1992): *Children's participation: from tokenism to citizenship*. UNICEF International Child Development Centre, Florence, Italy, s. 1-43.

Kothari, U. (2001): Power, knowledge and social control in participatory development. In: Cooke, B. and Kothari, U. (Eds.) *Participation: the New Tyranny?* London: Zed Books, p.139-152.

Rifkin, S.B.; Muller, F.; Bichmann, W. (1988): Primary health care: On measuring participation. I: *Soc. Sci. Med.*, vol. 26, no.9, s. 931-940.

Rogoff, B., et al. (2003) Firsthand learning by intent participation. *Annual Review of Psychology*, 54. Available online: <http://arjournals.annualreviews.org/toc/psych/54/1>

Simovska, V. (2006): Participation and Learning about health. I: Clift, S. & Jensen, B.B.: *The health promoting school: International advances in theory, evaluation an practice*. Danish University of Education Press, s. 173-192.

Empowerment

Rissel, C. (1994): Empowerment: the holy grail of health promotion? I: *Health Promotion International*, vol. 9, no.1, s. 39-46.

Björvell, H. (2001): Patient empowerment – ett förhållningssätt i mötet med patienten. I: Söderkvist, B.K. (red.) *Patientundervisning*. Studentlitteratur, Lund, s. 15-39.

Tones, K. & Green, J. (2004): *Health Promotion: planning and strategies*. Sage, London, Ch 3: Empowerment.

Vinter-Jensen, K. (2000): Empowerment i det sundhedsfremmende arbejde. I: *Tidsskrift for sygeplejeforskning*, nr. 2, s. 35-53.

Settings-perspektivet

Dooris, M. (2005): Healthy settings: Challenges to generating evidence of effectiveness. I: *Health Promotion International*, vol. 21, no. 1

Undervisningsplan

Dooris, M. (2009): Sundhedsfremmende settings: Teori, politik og praksis. I: *Sundhedspædagogik og sundhedsfremme – teori, forskning og praksis*, Carlsson, M.; Simovska, V. og Jensen, B.B. (red.), Aarhus Universitetsforlag.

Whitelaw, S. et al. (2001): 'Settings' based health promotion: a review. I: *Health Promotion International*, vol. 15, No. 4, s. 339-353.

Tones, K. & Green, J. (2004): *Health Promotion: planning and strategies*. Sage, London, Ch. 4: Settings and strategies

Sundhedsprofessionel supervision

Nordentoft, H, M. (2010): Sundhedsfaglig supervision som klinisk metode. I: Holen, M.; Sørensen, L. og Voigt, J.R. (red.): *Kliniske metoder i professionspraksis*. København, Munksgaard Forlag.

Evaluering

Andersen, Peter Ø. (2005): Evaluering og professionsudvikling. I: Andersen, T.R. og Jørgensen, A.M. (red.): *Professionsidentitet i forandring*. Akademisk Forlag, s. 99-113.

Timm, H.U. (1997): *Patienten i centrum? Brugerundersøgelser, lægperspektiver og kvalitetsudvikling*. DSI, Institut for Sundhedsvæsen. Patienttilfredshedsundersøgelser, s. 52-59:

Krogstrup, H.K. (2001): Brugerinddragelse i evaluering – top-down og bottom-up perspektiver. I: Dahler-Larsen, P. & Krogstrup, H.K. (red.): *Tendenser i evaluering*. Odense Universitetsforlag, s. 195-208.

Tones, K. & Green, J. (2004): *Health Promotion: planning and strategies*. Sage, London. Kapitel 10 Evaluation.

Krogstrup, H.K. (2011) *Kampen om evidens. Resultatmåling, effektevaluering og evidens*. Kbh.: Hans Reitzels Forlag, s. 21-38 (Fire evalueringsbølger – evalueringens historie).

Eksamensopgaven

Danmarks Pædagogiske Universitet og Danmarks Pædagogiske Bibliotek (2002): *Referencestandarder*. <http://www.dpb.dpu.dk/service/rfstand>

Danmarks Pædagogiske Bibliotek (2002): *Vejledning i litteratursøgning*. (DPB).

Jacobsen, S. (2009): *Oversigt over sundhedspædagogiske databaser*. Danmarks Pædagogiske Bibliotek. (Lægges på Bb)